

Różnorodność jest normą, nie wyjątkiem!

Międzynarodowy Dzień Tolerancji

W najbliższy piątek, 16 listopada, na całym świecie obchodzony będzie Międzynarodowy Dzień Tolerancji, ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 12 grudnia 1995 r., z inicjatywy UNESCO. Po tym wydarzeniu kraje członkowskie UNESCO przyjęły Deklarację na Temat Zasad Tolerancji. Namawiamy Was, aby ten dzień stał się pretekstem do rozmowy z Waszymi dziećmi na temat tego jak istotna jest tolerancja i czynna akceptacja odmienności, bo ta bierna nie wystarcza, jak podkreśla Sekretarz Generalny. Podejmujemy aktywne starania, by się lepiej nawzajem poznać.

Artykuł I „Deklaracji Zasad Tolerancji” brzmi: *„Tolerancja to szacunek, akceptacja i uznanie bogactwa różnorodności kultur na świecie, naszych form wyrazu i sposobów na bycie człowiekiem. Sprzyja jej wiedza, otwartość, komunikowanie się oraz wolność słowa, sumienia i wiary. Tolerancja jest harmonią w różnorodności. To nie tylko moralny obowiązek, ale także prawny i polityczny warunek. Tolerancja – wartość, która czyni możliwym pokój – przyczynia się do zastąpienia kultury wojny kulturą pokoju”.*

Różnorodność była i jest cechą charakterystyczną dla ludzkiej egzystencji. Mimo to ludzie z trudem akceptują ten fakt. Brak tolerancji dla innych nadal pozostaje źródłem ogromnego cierpienia człowieka na co dzień.

W „Deklaracji...” państwa członkowskie zdefiniowały pojęcie tolerancji. Według zapisów tolerancja to:

- respektowanie cudzych praw i cudzej własności;
- uznanie i akceptacja różnic indywidualnych;
- umiejętność słuchania, komunikowania się i rozumienia innych;
- docenianie różnorodności kultur;
- otwarcie na cudze myśli i filozofię;
- ciekawość i nie odrzucanie nieznanego;
- uznanie, że nikt nie ma monopolu na prawdę.

Cele Dnia Tolerancji:

- uwrażliwienie społeczeństwa na wszelkiego rodzaju przejawy nietolerancji i dyskryminacji;
- przypomnienie, że każdy człowiek zasługuje na szacunek i akceptację, bez względu na pochodzenie, kulturę, religię;
- kształtowanie postawy tolerancji szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- odszukanie głębszych przyczyn nietolerancji;
- zmobilizowanie opinii publicznej w temacie tolerancji i informowania o niebezpieczeństwach związanych z objawami nietolerancji;
- wypracowanie praktycznych wskazówek dla rządów, naukowców i instytucji publicznych, w celu umożliwienia im znalezienia rozwiązań.

Tolerancja, przez wieki kojarzona wyłącznie z religią, wyznaniem (jak w Liście o tolerancji Locka), dziś dotyczy wielu sfer naszego życia, w których różnimy się od siebie. Czym jest i czym nie jest prawdziwa tolerancja?

Tolerancja (łac. tolerantia ‘cierpliwość’, ‘wytrwałość’), z socjologii, postawa zgody na wyznawanie i głoszenie poglądów, z którymi się nie zgadzamy, oraz na praktykowanie sposobu życia, którego zdecydowanie nie aprobujemy, a więc zgody na to, aby zbiorowość, której jesteśmy członkami, była wewnętrznie zróżnicowana pod istotnymi dla nas względami.

Tolerancja oznacza rezygnację z przymusu jako środka wpływania na postawy innych ludzi. Wyjątkami są jedynie sytuacje, w których owe postawy zagrażają bezpieczeństwu osób oraz ich

mienia (tolerancja nie rozciąga się więc np. na zabójców, gwałcicieli czy złodziei). Zakres tolerancji jest historycznie zmienny. W większości społeczeństw albo nie było jej wcale, albo była bardzo ograniczona na skutek tego, że jednemu systemowi moralnemu przysługiwało uprzywilejowane stanowisko bądź monopol. Tolerancja objęła najwcześniej innowiercze wierzenia i praktyki religijne, stopniowo rozszerzono ją na inne dziedziny, np. sferę obyczajów. Jakkolwiek zasada tolerancji jest współcześnie stosunkowo szeroko uznana i prawnie zagwarantowana niemal na całym świecie, bywa nierzadko kwestionowana i naruszana.

Problem tolerancji w dużym stopniu dotyczy osób niepełnosprawnych. Dlatego nie możemy udawać, że on nie istnieje. W naszym kraju problem niepełnosprawności dotyczy około pięciu milionów osób. Jak pokazują statystyki, ponad połowa z nich swą niepełnosprawność posiadała na skutek wypadku, choroby albo cech wrodzonych. Nie jest więc ona związana z podeszłym wiekiem. Te same badania wykazują, że co dwudziesta osoba od dzieciństwa jest niepełnosprawna. Większość z tych osób porusza się na wózkach inwalidzkich. Niepełnosprawność wiąże się z licznymi przeszkodami w codziennym życiu. To, co dla sprawnych osób jest banalnie proste, niepełnosprawnym może sprawiać wiele problemu. Czynności, które trzeba wykonywać codziennie często są nie lada wyzwaniem. Również takie rzeczy jak wykształcenie, zdobycie pracy, dotarcie do firmy, szkoły, ośrodka zdrowia, urzędu, kina, sklepu itp. wymagają sporo wysiłku, a czasem są zupełnie nie możliwe. Jest to codzienna walka ze swoją niepełnosprawnością. Często osoby niepełnosprawne nie potrafią tolerować siebie. Nie lubią się za to kim są, a szczególnie nie lubią swojego ciała. Dlatego osoba niepełnosprawna musi być odbierana jako człowiek w pełni wartościowy. Mająca swoje marzenia, potrzeby duchowe, a także mogąca ofiarować swojemu otoczeniu bardzo dużo. Osoba niepełnosprawna mimo swej inności jest równa osobie w pełni sprawnej. Chociaż można uznać, że jest bardziej delikatna i wyczulona na wszelkie przejawy dyskryminacji. Tolerancja dla osób niepełnosprawnych jest niezwykle ważna. Dzięki niej mogą się poczuć pełnoprawnymi obywatelami i wartościowymi ludźmi. Natomiast brak tolerancji może nawet doprowadzić do przypadków depresji i załamania. Mamy więc bardzo duży wpływ na życie osób niepełnosprawnych. Ułatwimy im je, jeśli będziemy tolerancyjnie podchodzić do ich inności. Życie osób niepełnosprawnych jest i tak wystarczająco skomplikowane i trudne, dlatego dając im poczucie tolerancji, tym samym zwiększamy ich poczucie bezpieczeństwa. Bycie tolerancyjnym powinno być umiejętnością wrodzoną. Niestety tak nie jest i musimy się jej dopiero uczyć. Jednak jeśli od najmłodszych lat będziemy wpajać dzieciom tolerancję dla inności i odmienności, tym samym ułatwimy im życie. W dzisiejszym świecie tolerancja jest

niezwykle potrzebna. Bez niej świat jest gorszy, ludzie nie akceptują się nawzajem przez co dochodzi do konfliktów, które często doprowadzają nawet do wojen. Taki stan rzeczy będzie trwał dotąd, dopóki nie nauczymy się tolerancji wobec innych. Jeśli sami wymagamy, aby inni akceptowali nasz sposób bycia, poglądy i wyznanie, musimy w zamian zaoferować to samo. Tolerancja mimo iż jest trudna, może dawać wiele satysfakcji. Nie potępiamy więc ludzi, których sposób na życie znacznie różni się od naszego. Nie odrzucajmy tych, dla których inne wartości są ważne. Nie krytykujemy postępowania innych, mimo iż zachowujemy się inaczej w danej sytuacji. Nie oceniamy wyglądu, koloru skóry, sposobu mówienia, wyznania. Jak twierdził Wolter „tolerancja jest udziałem ludzkości”, a więc miejmy swój udział w tolerancji.

“To nie my, osoby z niepełnosprawnością jesteśmy niedostosowani do świata. To świat jest niedostosowany do nas”.

Piotr Czarnota

Jak nauczyć dzieci tolerancji?

Można nauczyć dzieci akceptacji inności poprzez:

- okazywanie dzieciom szacunku;
- unikanie w rozmowach z nimi etykietowania i generalizowania - nie należy sprowadzać innych do jakiejś pojedynczej cechy: głupi, ładny, bogaty, żółtek, czarnuch, grubas, itp. Ta sama zasada powinna obowiązywać w stosunku do własnych dzieci, zamiast mówić: jesteś najlepszy, najmądrzejszy, albo leniwy czy nieudolny, lepiej nazywać konkretne zachowania, np. bardzo mi dzisiaj pomogłeś, napisałeś oryginalne i ciekawe wypracowanie;
- reagowanie na przejawy nietolerancji- pomocne jest zadawanie pytań: „Dlaczego uważasz, że twój kolega jest głupi?” „Skąd wiesz, że człowiek który ma rude włosy jest fałszywy?”;
- wspieranie ciekawości u dzieci - zachęcanie ich do poznawania świata, zbierania informacji o tym jak żyją ludzie wychowywani w innym kręgu kulturowym i w innej obyczajowości; dzięki temu mają one okazję dowiedzieć się, że świat jest ciekawy i piękny właśnie dlatego, że jest różnorodny;
- etyczne zachowanie - wystrzeganie się oceniania i oskarżania innych, używania języka ksenofobii i nietolerancji;
- pozwalanie dzieciom na wyrażanie uczuć;

- rozwijanie empatii i wrażliwości na potrzeby innych - uczenie dzieci patrzenia na świat oczami innej osoby).

W wychowaniu dzieci w tolerancji do świata najważniejsza jest rozmowa, pokazywanie i objaśnianie rzeczywistości, w jakiej żyją. Pomaga to w budowaniu przekonania, że to, że ktoś jest inny, nie oznacza, że jest gorszy, a wszelka różnorodność jest wartościowa i pożądana.

Żyjemy w czasach coraz powszechniejszego konsumpcjonizmu. Tłumaczenie dzieciom, że bogactwo nie jest wyznacznikiem wartości człowieka i ten, który ma pieniądze nie jest pod żadnym względem lepszy od tego, który ich nie ma, pomoże im w przyszłości nie dzielić ludzi na lepszych i gorszych na podstawie zasobności ich portfela. Rozmowy, czytanie książek, oglądanie filmów podróżniczych, poznawanie innych kultur i religii, uczą samodzielnego myślenia. Wiedza i doświadczanie wielokulturowości zabezpieczają przed stereotypami i pochopną oceną; poszerzają świadomość. Dzieci uczą się, że świat nie byłby tak ciekawy, gdyby nie był zróżnicowany. Taki sposób wychowania powoduje, że dzieci stają się otwarte na to, co nowe i nieznanne, chcą poznawać odmienność i inne kultury.

Dzieci nie rodzą się z negatywnym nastawieniem do ludzi. Zazwyczaj mocno przeżywają fakt, gdy ktoś w ich obecności stosuje przemoc lub jest niesprawiedliwy. Mają też wrodzone poczucie sprawiedliwości; cieszą się, gdy dobre działanie jest nagrodzone. Te z nich, które wychowywały się w środowisku tolerancyjnym, są otwarte na inność. Jeżeli dzieci są akceptowane i szanowane przez swoich rodziców, będą w sposób automatyczny szanowały innych, niezależnie od ich koloru skóry, pozycji społecznej, czy orientacji seksualnej. Uczą się od swoich rodziców naśladować ich. Jeżeli dorośli postępują etycznie w relacjach z ludźmi i zamiast oceniać i posługiwać się stereotypami, szanują indywidualność każdego człowieka, to ich dzieci będą zachowywać się podobnie. Dzięki temu mają szansę stać się obywatelami wielokulturowego świata.

Opracowała nauczyciel – wychowawca:

Alicja Sarba

Bibliografia:

WOLTER Traktat o tolerancji, Warszawa 1956; J. LOCKE List o tolerancji, Warszawa 1963;
F. GROSS Tolerancja i pluralizm, Warszawa 1992; P. KING Toleration, London 1976.

Źródła internetowe:

<https://www.51015kids.eu/blog/miedzynarodowy-dzien-tolerancji/>

<https://wylecz.to/wychowanie/tolerancja-jak-nauczyc-dziecko-tolerancji/>